ستون حقوق حیوانات

هشدار نسبت به افزایش نگهداری از حیوانات خاص و وحشی

سپهر سلیمی

● در شرایطی که در سال‌های گذشته نگاه‌های سختگیرانه درخصوص نگهداری از حیوانات خانگی نظیر سگ و گربه رشد داشته، شاهد رشد محسوس حضور حیوانات خاص (Exotic Animal) در مکان‌های خصوصی کشور، از خانه تا ویلاهای خاص بوده‌ایم. اینکه نسبت به حضور حیواناتی که سابقه همزیستی چندهزارساله با انسان را دارند، حساسیت وجود دارد؛ اما نسبت به نگهداری از حیواناتی که اساسا محصول سبک زندگی غربی هستند، واکنشی نشان داده نمی‌شود، جای تعجب دارد.

نگهداری از حیوانات وحشی نظیر شیر، کروکودیل، مار، خزندگان خاص و حیواناتی از این دست را نمی‌توان از تجارت غیرقانونی حیات وحش در دنیا جدا دید. گردش مالی تجارت غیرقانونی حیات وحش(IWT) به رقم باورناپذیر ۲۳ میلیارد دلار می‌رسد. این تجارت سیاه به واسطه سود کلانی که دارد، همواره درصدد گسترش بازار خود است. جهانی‌شدن و الگوگیری از سبک زندگی غربی باعث شده بسیاری از افراد نگهداری از این حیوانات را نشانه تفاخر بدانند. دراین‌میان رسانه ملی در سال‌ها با پخش فیلم‌ها و سریال‌هایی که در آن کروکودیل و مار در خانه نگهداری می‌شدند، در تبلیغ این مسئله نقش داشته است. ضعف قانون و بی‌پولی سازمان حفاظت محیط زیست یکی دیگر از عواملی است که باعث شده این سازمان نتواند برخورد مؤثری با دارندگان و فروشندگان این حیوانات داشته باشد. آن اندک حیوانات ضبط‌شده از متخلفان هم جا و پولی برای نگهداری‌شان وجود ندارد. وجود فضای مجازی و سهولت در خرید و فروش این حیوانات نقش بسیار مهمی در گسترش استفاده از این حیوانات داشته است. شوربختانه درحال‌حاضر همه مدل حیوانی را در فضای مجازی می‌توان پیدا کرد و خرید. یکی دیگر از دلایل زیادشدن نگهداری از حیوانات خاص و وحشی، عدم نظارت بر مراکزی نظیر باغ‌وحش‌هاست که این حیوانات در آنجا زاد و ولد می‌کنند و حیوانات تولیدشده به خارج از باغ وحش فروخته می‌شوند. همچنین جدیدا برخی از مراکز نگهداری از حیوانات با انتشار فیلم‌هایی از بازی و ارتباط نزدیک بازدیدکنندگان یا عوامل باغ وحش با حیوانات به اشتباه بر رام و بی‌خطربودن ارتباط انسان و حیوانات وحشی دامن می‌زنند.

هرچند این حیوانات با مبالغ نسبتا زیاد خرید و فروش می‌شوند؛ اما عموما سرنوشت خوبی ندارند و به دلیل هزینه بالای نگهداری و عدم تخصص لازم دامپزشکان برای درمان آنها و شرایط سخت نگهداری پس از مدتی مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرند. همین مسئله باعث شده که احتمال رهاسازی آنها در طبیعت افزایش پیدا کند. ازآنجایی‌که بسیاری از این حیوانات جزء گونه‌های غیربومی ایران هستند، رهاسازی آنها در طبیعت می تواند فاجعه‌بار باشد. همچنین احتمال فرار حیوانات وحشی نگهداری‌شده در اماکن خصوصی همیشه وجود دارد. در چنین شرایطی امکان حمله و ایجاد مشکل برای شهروندان نیز وجود دارد.

با توجه به شرایط گفته‌شده جا دارد دوستداران حیوانات و دستگاه‌های حکومتی مسئول با وسواس بیشتری به این مسئله ورود کنند و جلوی گسترش این رفتار غلط را بگیرند.

در گفت‌وگو با آرش نورآقایی، عضو هیئت مدیره فدراسیون جهانی راهنمایان گردشگری بررسی شد

گردشگری ایران و تقابل میهمان‌نوازی سنتی و صنعتی

محمدمهدی گوهری: ورودگردشگرخارجی به هر کشور می‌تواند همراه با ورود سرمایه به آن کشور باشد و اکثر کشورها سعی بر جذب حداکثری گردشگر به کشورشان را دارند. اما جذب گردشگر نیازمند زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری است. یکی از زیر ساخت‌های نرم‌افزاری بسیار مهم فرهنگ برخورد با گردشگر است تا لحظات خوشی برای گردشگر ایجاد شود. ما ایرانیان در این زمینه پیشینه خوبی داریم و همه ماخودمان را به میهمان‌نواز بودن می‌شناسیم. ما ایرانیان در میهمان‌نوازی پیشینه خوبی داریم اما متأسفانه به طور علمی و تحقیقاتی به آن نپرداخته‌ایم و در حال حاضر نمی‌توانیم از ظرفیت‌های میهمان‌نوازی سنتی خودمان به درستی در توسعه صنعت گردشگریاستفاده کنیم. برای واکاوی بهتر این موضوع با مدیر مسئول مجله گردشگری گیلگمش به گفت‌وگو نشستم. آرش نورآقایی، همچنین عضو هیئت مدیره (ExBO) فدراسیون جهانی راهنمایان گردشگری WFTGA است.

این جمله را زیاد شنیده‌ایم که ایرانیان مردمی میهمان‌نواز هستند، شما با این نظر موافقید؟

با هر ایرانی، از هر قومیتی که صحبت کنید خود را میهمان‌نواز می‌داند. از نگاه گردشگران خارجی که ایران را از گذشته تا امروز بازدید کردند، ما مردمی میهمان‌نواز هستیم. من باور دارم وقتی درمورد میهمان‌نوازی به مثابه یک رفتار ایرانی صحبت می‌کنیم، کاملا حرف درستی می‌زنیم. این رفتار در تمام مکانیسم‌های فرهنگی و تمدنی ما از قدیم وجود داشته است. من میهمان‌نوازی را همانند یک مکانیسم دارای سخت‌افزار هم نرم‌افزار می‌دانم، سخت‌افزار همانند اتاق پذیرایی یا اختصاص دادن بهترین قسمت خانه به میهمان و نرم‌افزار آن نیز مانند رفتارهایی مانند تعارف و کلمات زیبایی که برای دعوت کردن میهمان داریم و استفاده می‌کنیم. وقتی که به گذشته ایران نگاه می‌کنیم، مکانیسم‌های لازم برای میهمان‌نوازی در پیشینه تاریخی و رفتاری ایرانیان وجود داشته است.

ما در مورد میهمان‌نوازی به عنوان یک فرهنگ ایرانی چه مقدار تحقیق و مطالعه انجام داده‌ایم؟

نقدی که به این مسئله وارد است و آن اینکه با توجه به پیشینه غنی ما در میهمان‌نوازی، در مورد آن کمترین محتوا را تولید کرده‌ایم. ما در در مورد میهمان‌نوازی ایرانی بیش از چهار یا پنج کتاب پیدا نداریم.

وقتی در این مورد تحقیق کردم به کتاب آقای خلعتبری نیاکی و چند کتاب در مورد میهمان‌نوازی در اسلام رسیدم. در کتاب‌هایی مورد فرهنگ عامه و فولکلور ایران اشاره کوتاه به موضوع میهمان‌نوازی شده است ولی کتابی جامع در مورد میهمان‌نوازی ایران متأسفانه نداریم. این موضوع از سالیان دور به صورت دغدغه برای من وجود داشت.

می‌گویید در زمینه میهمان نوازی فعالیت‌های پژوهشی اندکی انجام شده است، درباره آن توضیح می‌دهید؟

در زمانی که قصد برگزاری کنوانسیون جهانی راهنمایان گردشگری در ایران را داشتیم به تهیه کتابی با این مضمون فکر کردیم تا بتوانیم سنت میهمان‌نوازی خود را به معرفی کنیم و نتیجه آن کتابی با نام «میهمان‌نوازی ایرانی» شد که توسط خانم مریم ناوی به نگارش در آمد. این کتاب جزو حداقل کتاب‌هایی است که در مورد میهمان‌نوازی ایرانی وجود دارد. من با قاطعیت می‌توانم بگویم که تعداد کتاب‌هایی که در مورد میهمان‌نوازی ایرانی چاپ شده است انگشتان دو دست نیز نمی‌رسد و این اولین نقد است که به میهمان‌نوازی ایرانی وارد است. این مطلب یعنی ما میهمان‌نوازی را به عنوان یک کد فرهنگی ایرانی پذیرفته اما هیچ وقت آن را به بوته نقد نسپرده‌ایم. وقتی ما میهمان‌نوازی را از لحاظ نقاط مثبت و منفی آن بررسی نکنیم، نمی‌توانیم از آن در صنعت گردشگری بهره‌مند شویم.

میهمان‌نوازی ایرانی امروه چه تأثیری می‌تواند در توسعه گردشگری کشورمان داشته باشد؟

من معتقد هستم که میهمان‌نوازی در دنیای امروز دارای دو سبک سنتی و صنعتی است. امروزه میهمان‌نوازی به شکل یک صنعت درآمده است و ما به آن صنعت میهمان‌نوازی می‌گوییم که زیر مجموعه‌ای از صنعت بزرگ گردشگری است. متأسفانه ما نتوانستیم میهمان‌نوازی سنتی ایرانی را تبدیل به یک صنعت کنیم. شاید به دلیل عمیق و کهن بودن میهمان‌نوازی در فرهنگ ایران ما نتوانستیم این چرخش را از سنتی به صنعتی داشته باشیم، اینکه نتوانستیم باید بررسی شود تا به خوب یا بد بودن آن پی برد و من در مورد آن صحبت نمی‌کنم.

میهمان‌نوازی به عنوان یک صنعت چه تفاوتی با میهمان‌نوازی سنتی ما دارد، چقدر در این زمینه جایگاه ماه شاخص است؟

ما در صنعت میهمان‌نوازی نیز یک سخت‌افزار و یک نرم‌افزار داریم. به طور مثال میهمان‌نوازی که در یک هتل تجلی پیدا کند، یک سخت‌افزار دارد که آن ساختمان هتل، لابی و به همه امکاناتی که ستاره‌های هتل را به وجود می‌آورند است و بخشی دیگر مربوط به رفتار نیروهای خدماتی تا پذیرش هتل است. ما باید روی این موضوع کار می‌کردیم که چگونه رفتار یک ایرانی در خانه می‌تواند به رفتار یک میهماندار در هتل تبدیل شود و متأسفانه روی این موضوع کار نکرده ایم. اگر مصداق میهمان‌نوازی را در میهمانداری هواپیما بدانیم باز ما کاری برای آن نکردیم. بخشی مشکلات که ما در صنعت گردشگری داریم ناشی از آشنا نبودن اما با میهمان‌نوازی صنعتی است. ما باید به این باور برسیم که میهمان‌نوازی صنعتی یعنی اینکه یک راننده محترم تاکسی که در سطح شهر خدمت‌رسانی می‌کند آداب برخورد صحیح با یک مسافر که می‌تواند از هموطنان بلوچ یا هم وطنان عرب ما باشد و یا یک مسافر خارجی را بلد باشد. وقتی یک توریست خارجی در ایران برای عبور از خیابان ترس دارد این یعنی ما میهمان‌نوازی صنعتی را بلد نیستیم. شاید همان راننده‌ای که در خیابان بسیار بد رانندگی می‌کند و باعث ایجاد ترس برای گردشگران می‌شود وقتی به خانه او برویم میهمان‌نواز بسیار خوبی باشد.

ما ایرانیان میهمان‌نوازهای سنتی خوبی هستیم اما میهمان‌نوازی صنعتی خوبی نیستیم.

راه‌حل رسیدن به میهمان‌نوازی صنعتی مناسب چیست؟

همه این موارد نیاز به آموزش دارد. متأسفانه ما در ایران پروتکل‌های آموزشی در مورد میهمان‌نوازی صنعتی نداریم. آموزش یعنی مقالات، کتاب‌ها و نوشته‌های تحقیقاتی که در مورد میهمان‌نوازی صنعتی انجام شده باشد. در برخی موارد توریست‌هایی که از ایران بازدید می‌کنند تولید محتوای آنها در مورد میهمان‌نوازی برجسته است مانند کتابی به نام هزار و یک راه رسم میهمان‌نوازی ایرانیان که توسط یک فرد فرانسوی نوشته است. او در کتابش از روش دعوت به خانه تا جفت‌کردن کفش و از تعارفات برای شب ماندن گفته است.

میهمان‌نوازی صنعتی به هر حال با میهمان نوازی سنتی و خانوادگی ما فرق می‌کند، به نظر شما با نوع صنعتی ما چه وضعیتی داریم و با آن چه کارهایی برای گردشگری کشور می‌شود کرد؟

ما در میهمان‌نوازی صنعتی که ما قصد کسب درآمد برای کشورمان را داریم آیا به درستی از گردشگران خارجی برای آمدن به ایران دعوت می‌کنیم؟ آیا زمانی که یک گردشگر به فرودگاه‌های کشور ما وارد می‌شود تابلوهای راهنما از بدو ورود مانند از سرویس بهداشتی فرودگاه تا درون شهر مناسب است؟ آیا برای ایجاد حس آرامش و امنیت یک گردشگر در داخل کشور چقدر فکر کرده‌ایم؟ و موارد دیگر فراوان دیگری هستند که ما به آنها دقت زیادی نکردیم دست در دست هم می‌دهند تا ما در میهمان‌نوازی صنعتی خوب نباشیم. در میهمان‌نوازی صنعتی ما در آغاز راه هستیم.

برخی معتقد هستند بخشی از سنت میهمان‌نوازی ایرانیان ناشی از اختلاف طبقات اجتماعی است، نظر شما در این مورد چیست؟

ممکن است ما در برخی موارد میهمان‌نوازی از روی ترس داشته باشیم به طور مثال وقتی در یک روستای خان وجود داشته و یک مقام کشوری و لشکری به آن روستا وارد می‌شد، خان مجبور به پذیرایی کامل از آن شخص والا مقام بود. خان باید تحت فشار میهمان‌نوازی می‌کرد و این فشار را به سایر افراد روستا نیز منتقل می‌کرد. اگر از بالا نگاه کنیم این رفتار میهمان‌نوازی است اما اگر از پایین نگاه کنیم افراد تحت شرایط سختی ممکن است قرار بگیرند. گاهی در میهمان‌نوازی‌های ما تبعیض وجود دارد به طور مثال وقتی یک میهمان از یک مقام بالا وارد می‌شد میهمان‌نوازی ما با تشریفات بیشتری انجام می‌شد. اینها پارامترهایی است که باید فارغ از خوب یا بد بود در نقد علمی میهمان‌نوازی بررسی شود. اجازه بدهید از یک موضوع جالب بگویم، در ایران بین واژه غریب و غریبه خیلی فاصله وجود دارد خیلی جذاب است که این دو کلمه یک حرف با یکدیگر تفاوت دارند در معنا تفاوت زیادی با یکدیگر دارند. در گذشته وقتی یک فرد وارد شهر می‌شد و می‌گفتند که او غریب است همه به او کمک می‌کردند. اما وقتی او را او غریبه خطاب می‌کردند، داستان کاملا فرق می‌کند. می‌گفتند او غریبه است، به او کمک نکنید و اطلاعات ندهید. او اجنبی است و همدگیر را از معاشرت با او منع می‌کردند. هر دوی این افراد شخصی هستند که ما به درستی نمی‌شناسیم، با اعمال دو کلمه متفاوت و شبیه هم نگاه ما به آن فرد کاملا تغییر می‌کند. به همین سادگی می‌توانیم بگوییم ما میتوانیم تبعیضی در رفتار با میهمانی که برای ما می‌آید، داشته باشیم.

آیا نحوه حضور میهمان بر رفتار میهمان‌نوازی ما ایرانیان اثرگذار است؟

نحوه حضور میهمان نیز بر رفتار ما اثر گذار است میهمان به صورت گردشگر به کشور ما بیاید یا یک میهمان به صورت مهاجر به کشور ما بیاید. ما رفتارهای متفاوتی با این دو گروه خواهیم داشت. پس از میهمان‌نوازی سنتی ایرانی که ما به آن افتخار می‌کنیم نیز دارای نقص‌هایی است. ما چون میهمان‌نوازی سنتی را نقد و بررسی نکرده‌ایم نتوانستیم از آن در میهمان‌نوازی صنعتی طرح ببریم.

به نظرتان نقش و اثر پول بر میهمان‌نوازی سنتی چگونه است، در اصل و ذات آن تغییری ایجاد نمی‌کند؟

به نظر من میهمان‌نوازی کاری است که از روی عشق، علاقه و احترام انجام می‌شود. وقتی بحث پول به میان می‌آید که گویا تمام داشته‌های معنوی فرد میهمان‌نواز را از او می‌گیریم و آن را با پول جایگزین می‌کنیم. ذهن یک ایرانی متوجه این تغییر نمی‌شود این مسئله در سایر دنیا هم وجود دارد. به نظر من ما باید یک مکانیسم داشته باشیم تا بتوانیم یک اتفاق معناگرا را به صورت مسائل مالی تبدیل کنیم البته این کار راحتی نیست. به طور مثال اهدای کلیه یک کار زندگی بخش است اما در حال حاضر این مسئله زندگی بخش دارای قیمت است. ما باید به این مسئله در میهمان‌نوازی سنتی و تبدیل آن به میهمان‌نوازی صنعتی بیندیشیم.

فرایند تبدیل میهمان‌نوازی سنتی ایرانی به میهمان‌نوازی صنعتی حتما داری تبعات و ضرر و آسیب‌هایی است، حتما در بعد گردشگری هم اثراتی دارد، نظر شما در این باره چیست؟

در گذشته وقتی در خیابان مسیری را طی می‌کردید اگر ماشینی غیر از تاکسی برای شما توقف می‌کرد و شما را به محل مورد نظر می‌رساند توقع دریافت پول از شما نداشت اما در حال حاضر که کار روی خودرو متداول و تبدیل به یک درآمد شده است شما کمتر شاهد این اتفاق خواهید بود در تبدیل میهمان‌نوازی سنتی به صنعتی نیز امکان وقوع اینگونه اتفاقاتی هست. یک کد فرهنگی را از بین می‌بریم. این ممکن است یکی از معایب گردشگری باشد البته خواه ناخواه وقتی جامعه به سمت مدرن شدن پیش می‌رود برخی از سنت‌ها در آن تغییر می‌کند. چندین برنامه تلویزیونی و رادیویی وجود دارد که در آنها امکان گردشگری معرفی می‌شوند اما آیا برنامه‌ای داریم که در مورد مسائل فرهنگی مسافرت و گردشگری صحبت شود. برنامه داریم که در مورد روان‌شناسی گردشگری صحبت کند؟ حتی در حد یک مقاله در مجلات و روزنامه میز به این موضوعات پرداخته نشده است.

مشکل گردشگران در این تقابل سنت و مدرنیته در میهمان‌نوازی ما چیست؟

این تقابل در شرایط کنونی بیشتر مصداق یک هرج‌ومرج است. شاید بتوان نقطه عطف این هرج‌ومرج را بحث تعارف دانست. تعارف نقطه پیوند میهمان‌نوازی سنتی و صنعتی است و ما در آن دچار مشکل هستیم. نقطه‌ای که بدرستی این دو مبحث را به هم وصل نکرده است. وقتی شما از یک خدماتی استفاده می‌کنید و در پایان وقتی برای رفتار محبت آمیز خود مبلغ تعیین می‌کنید و در این زمینه صراحت ندارید و این مانند یک دست انداز عمل می‌کند. تعارف در حال حاضر جزیی از فرهنگ ماست و ما آن را دوست داریم اما نقطه اتصال درستی بین میهمان‌نوازی سنتی که از روی عشق به میهمان انجام می‌شود و میهمان‌نوازی صنعتی که بحث مالی در آن دخیل است ایجاد نکرده است. تعارف برای یک گردشگر خارجی قابل درک نیست. به همین خاطر در مقالات خارجی در مورد ایران بسیار به تعارف پرداخته شده است.

نگاه

جمعه، مرگبارترین روز جاده‌های کشور در تابستان

● **ایسنا:** فرمانده پلیس راه کشور با تشریح وضعیت تصادفات رانندگی در تابستان امسال از افزایش جان‌باختگان در این فصل خبر داد.

سردار سیدتیمور حسینی با بیان اینکه در تیرماه و مردادماه امسال به ترتیب ۸.۴ و ۱۰.۴ درصد افزایش تردد داشتیم، گفت: متأسفانه شمار جان‌باختگان تصادفات ما در سر صحنه یک درصد در مقایسه با سال گذشته افزایش داشت و ۲۴ نفر بیشتر کشته شدند. تعداد جان‌باختگان سر صحنه تصادفات رانندگی در تابستان امسال دوهزارو ۵۷۳ نفر بود.

او درباره مرگبارترین روز تابستان امسال در جاده‌ها نیز گفت: طبق آمارهای ما ۱۶ درصد از جان‌باختگان حوادث رانندگی در روز جمعه جان خود را از دست دادند و بر این اساس جمعه مرگ‌بارترین جاده‌های کشور بوده و کمترین مرگ‌ها نیز مربوط به روز شنبه است که ۱۱ درصد از کل جان‌باختگان صحنه تصادفات جان خود را در این روز از دست دادند. فرمانده پلیس راه کشور همچنین با اشاره به استان‌های دارای بیشترین جان‌باخته در طرح تابستانه گفت: استان فارس با ۱۸۱ کشته، اصفهان با ۱۴۰ کشته و خراسان رضوی با ۱۳۰ کشته در صحنه تصادفات، سه استان نخست در تعداد جان‌باختگان حوادث رانندگی تابستان هستند. همچنین استان‌های اردبیل، چهارمحال‌وبختیاری و غرب استان تهران نیز به ترتیب با ۱۶، ۱۷ و ۱۷ مورد کمترین جان‌باختگان صحنه تصادفات در تابستان امسال را داشتند. او بیشترین افزایش تصادفات را مربوط به استان‌های همدان، کهگیلویه‌وبویراحمد و کرمان با افزایش ۲۱، ۲۲ و ۱۰ نفری جان‌باختگان نسبت به مقدار مشابه سال قبل عنوان کرد و گفت: استان‌های آذربایجان شرقی، کردستان و اصفهان نیز به ترتیب با ۳۲، ۲۹ و ۲۹ نفر کشته جزء استان‌های با بیشترین کاهش جان‌باختگان حوادث رانندگی هستند. حسینی با اشاره به مهم‌ترین تصادفات نیز گفت: منظور از مهم‌ترین تصادفات یعنی تصادفاتی که بیش از سه جان‌باخته در صحنه داشته باشد که بر این اساس چهار استان فارس، همدان، کرمانشاه و آذربایجان غربی به ترتیب با چهار فقره و ۱۹ کشته، سه فقره و ۱۲ کشته، دو فقره و ۹ کشته و یک فقره و هشت کشته در جایگاه اول تا چهارم قرار دارند. مهم‌ترین تصادفات ما نیز مربوط به حادثه گنبد اینچه‌برون با ۱۵ فوتی و حادثه بویین در استان اصفهان با ۱۲ مورد فوتی است. در میان جان‌باختگان حوادث رانندگی نیز ۶۵ درصد در صحنه تصادفات، پنج درصد در حین انتقال و مابقی در بیمارستان جان خود را از دست داده‌اند.

فرمانده پلیس راه کشور ۲۵ تیرماه امسال را مرگ‌بارترین روز جاده‌ها در تابستان امسال اعلام کرد و گفت: در این روز ۵۲ نفر جان خود را از دست دادند. همچنین در روز ۱۵ مرداد امسال نیز هفت نفر در تصادفات کشته شدند که روزی با کمترین جان‌باخته در تصادفات رانندگی است.

او با بیان اینکه تصادفات مربوط به اتوبوس‌ها اعم از اتوبوس‌های طرح سپهتن و اتوبوس‌های عادی و حاشیه شهرها و سرویس‌ها در طول تابستان کمی افزایش داشته است، گفت: آمار دیگر نیز مربوط به جان‌باختگان بومی تصادفات است. در تصادفات جاده‌ای ما در تابستان ۶۸ درصد جان‌باختگان صحنه تصادفات بومی و ۳۲ درصد غیربومی بوده‌اند.

جدول ۳۴۹۴ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- گیاهی خودرو که از آن کتیرا می‌گیرند- درمان ریشه دندان- معشوق ۲- بیماری زردی- مجموعه کارهایی برای جلوگیری از هدر رفتن آب کشاورزی ۳- واحد اندازه گیری ارتفاع ساختمان- مقابل فرعی- بد خلق ۴- خوشی و خرمی- فرعی- فرمانده ۵- محل ورود- مجموعه شعری از زنده یاد مهرداد اوستا- رفت و آمد- شماره دروازه‌بان ۶- بی فایده- از القاب حضرت فاطمه (س)- چاردیواری مسقف ۷- پاندول- رسوم- زخم سطحی ۸- داستان‌نویس ایرانی در اوایل مشروطه و صاحب کتاب مسالک‌المحسنین ۹- مثل ماه- پوشاننده- درخت جوان ۱۰- اهل رشت- دستگاه شکل‌دهی فلزات- چون که صد آمد ... هم پیش ماست ۱۱- ضربه سر در فوتبال- پشیمان- کشاورز- بله آلمانی ۱۲- پوشش- زشت و ناپسند- آدم‌کش ۱۳- مرزبان- پرخاش- نوعی دهل ۱۴- کنایه از اظهار نظر دور از منطق است- اهرام دیدنی مصر ۱۵- کشته‌شدگان در راه خدا- غده فوق‌کلیوی- رشد.

عمودی:

۱- یکی از سه عنصر اصلی هر ارتباط است- بخش اصلی هر چیز- پاپوش ۲- طرف- تالاب دیدنی لرستان با طبیعت وحشی- هم‌داستان سامسون ۳- از نشانه‌های نوشتاری- شهری در گیلان- پوسیده ۴- ناتمام- غریبه- نت چهارم ۵- عبوس و اخمو- از محلات قدیمی شمال تهران- نوعی پارچه ابریشمی ۶- هجوم- قبض- سوره هفتاد و هشتم قرآن ۷- حرف همراهی- غمگین- ماه تابستانی ۸- گوشت به سیخ کشیده‌شده- دین‌ها- مجازات ۹- صفت‌های پسندیده آدمی- مدرن و پیشرفته- پول ژاپن ۱۰- سال آذری- واسطه و میانجی- بی‌حرکت ۱۱- افزونی- داخل- مانند ۱۲- حیوان وحشی- دخالت کردن در کاری- رشته‌ای که عرب‌ها به دور سر می‌بندند ۱۳- صفحات داخلی روزنامه- عید دهم ذی‌الحجه- ایمنی و آرامش ۱۴- نوعی نان سنتی- برتری- حرف عطف عربی ۱۵- نخ تابیده- کشف کننده- از ارتفاعات استان کرمانشاه.

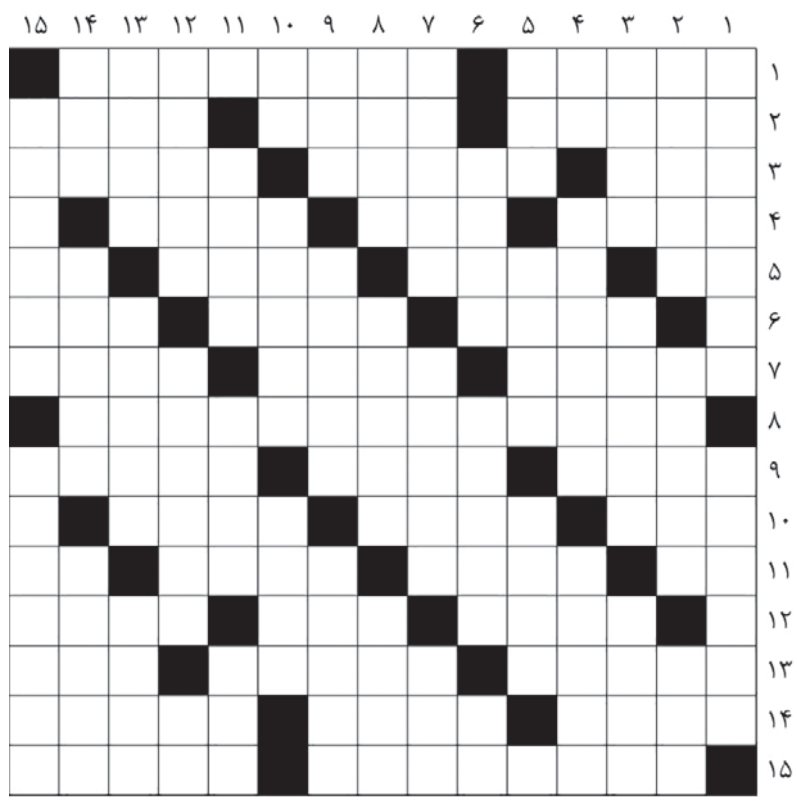

حل سودوکو سخت

۱	۴	۵	۸	۶	۳	۹	۲	۷
۷	۸	۳	۲	۱	۹	۵	۶	۴
۹	۶	۲	۷	۵	۴	۸	۳	۱
۵	۷	۱	۳	۴	۸	۶	۹	۲
۴	۳	۸	۹	۲	۶	۷	۱	۵
۶	۲	۹	۵	۷	۱	۳	۴	۸
۸	۱	۴	۶	۳	۵	۲	۷	۹
۳	۵	۷	۴	۹	۲	۱	۸	۶
۲	۹	۶	۱	۸	۷	۴	۵	۳

حل سودوکو ۲۴۸۹

۷	۳	۹	۸	۶	۴	۵	۲	۱
۴	۱	۲	۵	۳	۷	۶	۸	۹
۶	۸	۵	۲	۹	۱	۴	۷	۳
۹	۵	۳	۷	۴	۸	۲	۱	۶
۸	۴	۶	۳	۱	۲	۹	۵	۷
۱	۲	۷	۶	۵	۹	۳	۴	۸
۳	۶	۴	۱	۸	۵	۷	۹	۲
۲	۹	۸	۴	۷	۶	۱	۳	۵
۵	۷	۱	۹	۲	۳	۸	۶	۴

جدول ۳۴۹۳

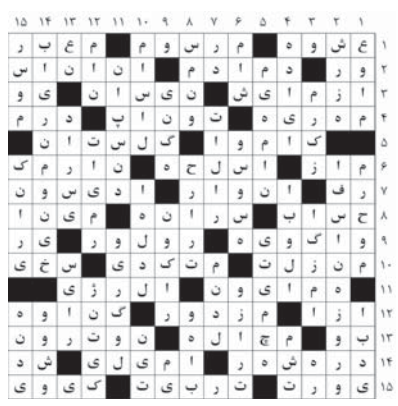

سودوکو سخت ۲۴۹۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۶			۸					
۷		۱		۹		۴		
		۴	۷		۱			
	۵				۷			۲
		۲		۸		۶		
۹			۶				۳	
			۹		۴	۱		
		۹		۶		۷		۸
					۸			۴

سودوکو ساده ۲۴۹۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

		۳			۹			
	۵					۸	۱	۹
۷			۶		۴	۳		
۸		۵			۶	۹		۱
۳		۹	۲		۸	۴		۷
۱		۴	۵			۲		۸
		۲	۹		۱			۳
۵	۱	۷					۹	
			۴			۱		